

Reserapport från en studieresa till London 17 - 20 mars 2005

För snart ett år sedan fick vi resestipendier från SKTF och TCO för att undersöka hur UNISON's arbetsvärderingsystem fungerar i allmänhet och på bibliotek i synnerhet.

Vi ville även undersöka arbetssättet på bibliotek i England och hade naturligtvis ytterligare frågor vi ville undersöka på plats i London, nämligen:

- Arbetar man i arbetslag?
- Finns utlåningsautomater och hur används de i så fall?
- Hur gör man för att förhindra arbetsrelaterade skador?
- Hur ser åldersstrukturen ut och hur rekryterar man ny personal?
- Hur ser könsfördelningen ut?
- Vilka yrkesgrupper finns och hur arbetar de olika yrkesgrupperna ihop?
- Vilka öppettider har man, och vad baseras de på?
- Har man andra arbetssätt än de traditionella på bibliotek?
- Hur ser kompetensutvecklingen ut för bibliotekspersonalen?
- Finns några idéer om hur biblioteksarbetet kommer att se ut i framtiden?

Av olika anledningar kom vi inte iväg under 2004 utan fick skjuta upp vår studieresa till våren 2005.

Genom Dan Nielsen, internationell sekreterare på SKTF, fick vi namn på en kontaktperson inom UNISON - Fiona Westwood, med titeln "National Officer". Fiona arbetar övergripande med arbetsvärdering inom UNISON's sektion för lokal förvaltning i London och hon vidarebefodrade vår förfrågan till den tjänsteman inom Unison som ansvarar för biblioteksfrågor, men vi fick tyvärr aldrig något svar.

Så de personer vi till slut träffade på UNISON's kontor, 1 Mabledon Place, var Fiona Westwood och Gill Archer. Vi var väl förberedda och pålästa, dels genom att ta del av informationen på Unisons innehållsrika hemsida <http://www.unison.co.uk/> och dels genom att Gill skickat över:

- ett exemplar av "2003 Local Government Pay Commission report into local government pay and conditions" - en sammanfattning av detta digra dokument finns på <http://www.unison.org.uk/acrobat/B1051.pdf>
- tre exemplar av "UNISON's submission to the Local Government Pay Commission <http://www.unison.org.uk/localgov/paycommission/unison.asp>
- ett exemplar av "UNISON's report about local government member's perceptions at work" - ytterligare ett digert dokument <http://www.unison.org.uk/acrobat/14050.pdf>

- tre exemplar av "Trade union guide to local government pay and grading" som inte finns i elektronisk form

Det Fiona och Gill berättade var att UNISON har många medlemmar på bibliotek, men att de inte gör så mycket för dem och de har ännu inte arbetsvärderat biblioteksjobben. Det finns mycket manlig hiarki inom den kommunala sektorn i England och det finns generella problem med arbetsvärdering, som att det är svårt att få med alla yrkesgrupper och att de måste hitta sätt att finansiera arbetsvärderingen. Det finns inget som tvingar de kommunala förvaltningarna att genomföra arbetsvärderingar, så många struntar i det. Därför har UNISON ständiga kampanjer om just arbetsvärdering.

2002 genomfördes en strejk för första gången på 30 år inom det kommunala området och det handlade om de låga lönerna och resulterade i en "pay commission", som ska vara klar till 2007 med arbetsvärderingar och att rätta till felaktiga löner. Det har varit mycket tjafs i samband med detta, men nu är faktiskt ca 66 procent av arbetsvärderingarna avklarade. Tidigare var det möjligt att få retroaktiv rättelse av sin lön i 2 år, men nu är det ändrat till 6 år. Den uppgörelsen är värd 7 miljoner pund, dvs ca 98 miljoner kronor.

Fiona och Gill berättade vidare att det inte finns någon enhetlighet i hur arbetsvärderingen genomförs och inte heller något enhetligt "schema". Kvinnorna dominerar inom den offentliga sektorn och det är stora problem med att få upp lönenivån generellt. Allt handlar i grunden om pengar och inga nya pengar har tillförts. Kampanjen "Agenda for Change" och "The Commission of Women" ska bidra till att ändra det som i grunden är mycket svårt att ändra, som ex de stora löneskillnaderna mellan män och kvinnor. Det handlar även om stora skillnader vad gäller provision och pensioner. Men trots allt genomförs positiva förändringar, betonade både Fiona och Gill, och det stora problemet är bristen på medel, dvs pengar.

Bibliotek prioriteras inte på samma sätt som hälsovården och de biblioteksanställda är en perifer grupp, som inte gör mycket väsen av sig, men de har genomfört några framgångsrika aktioner som ex slå vakt om extra betalning på helger. Läs mer på UNISON's hemsida, t ex http://www.unison.org.uk/news/news_view.asp?did=1642 UNISON's anställda är generalister och jobbar med alla yrkesgrupper. UNISON har en nationell nivå och sedan lokala branchorganisationer som ex för biblioteksanställda. Just nu befinner sig UNISON i en förändringsfas från att tidigare bara fixat ex försäkringar åt medlemmarna till att se till att medlemmarna själva organiserar sig efter yrkesintressen. Men mycket tid går åt till att förhandla med övriga fackföreningar och med arbetsgivarna. Inom facket är det också mycket traditionellt och mansdominerat, berättade Fiona och Gill, och det behövs mycket utbildning.

UNISON har börjat med självorganiserande grupper för ex ungdomar, pensionärer, kvinnor, svarta och homosexuella. Det är ett sätt att rekrytera nya aktivister, men de kommer inte in i förhandlarteamen som fortfarande är manligt dominerade. Det är fortfarande en mycket byråkratisk organisation både hos arbetsgivaren och facket, avslöjade Fiona och Gill.

Strejken 2002 var viktig eftersom den satte kvinnofrågorna på dagordningen och allmänheten fick upp ögonen för hur viktigt det är att få upp kvinnolönerna.

Nu är det pensionsfrågan som är aktuell. Tidigare var pensionsåldern mellan 60 - 65 år och nu talas om 70 års pensionsålder! Så nu är det dax för en ny strejk!? (Ja, och redan den 23 mars visade det sig, men strejken blåstes av strax innan pga förnyade förhandlingar mellan regeringen och facken. Så här står det på UNISON's hemsida <http://www.unison.org.uk/pensions/index.asp>

“21 March 2005: UNISON today called off planned strike action by 800,000 of its public sector members due to go ahead on Wednesday (23 March), following an 11th hour agreement reached last Friday. Lengthy negotiations - led by UNISON general secretary Dave Prentis - resulted in a written statement by deputy prime minister John Prescott, confirming the withdrawal of the Amendment Regulations, which would have raised the pension and retirement ages.”

Beslut om ny pensionsålder ska fattas redan 1 april i år.

Fiona och Gill lovade att kolla om det finns någon lokal facklig företrädare inom biblioteksområdet och maila oss. Det visade sig nämligen att varken Fiona eller Gill kunde svara på våra biblioteksspecifika frågor och de visste inte heller något om det nya bibliotekskonceptet - Idea Stores.

Men inom andra områden visste de desto mer. Ex vad gäller begreppet "modernizing services", dvs att jobba dygnet runt. Oftast består 25 procent av inkomsten av ob-tid och facket får i arbetsvärderingsprocessen strida för vad som är arbetstid och vad som är ob-tid. Arbetsvärderingen bör få upp värdet även för biblioteksarbetet, men inga garantier finns. Fiona och Gill berättade om ett exempel där 163 tjänster av totalt 2 000 värderades ner och en av de tjänster som nedvärderades hade en facklig företrädare som innehavare och den facklige företrädaren "torpederade" då hela arbetsvärderingen. Ibland har facket förhandlat fram en bra överenskommelse som medlemmarna sedan röstar ner. Ska man driva frågan vidare juridiskt måste UNISON ha goda utsikter att lyckas vinna målet, kräver UNISON's jurister.

Vad gäller medelåldern är den 46 år inom offentlig sektor i London. Inom Stockholms stadsbibliotek är den 54 år.

Provanställningar är vanliga inom offentlig sektor i London, liksom visstidsanställningar. Från UNISONs sida är det ok med provanställningar på 6 månader.

Vi tackade Fiona och Gill för att det tagit sig tid med oss och överlämnade svensk choklad i "dalahästform" och varsin cd med svensk musik.

Vi fick hjälp av receptionisten att fotografera oss tillsammans med Gill och Fiona,

se bifogad bild. (Övre raden Kaisu Saarinen, Britt-Marie Ingdén-Ringselle, Gill Archer, Fiona Westwood, undre raden Anne Säbom)

Under våra fyra dagar i London hann vi förstås med att besöka några (6) **bibliotek**. Först var det **British Library**, som ligger ett stenkast från UNISON's kontor. British Library är en imponerande byggnad och synbarligen mycket välplanerad både för personal och besökare. Där fanns prydliga anslag om att de bad om ursäkt för allt besvär de skulle orsaka när de 23 mars skulle strejka pga förslaget att höja pensionsåldern till 70 år, undertecknad av "Public and Commercial Services Union". Vi passade på att bese underbara kolorerade handskrifter, både i original och i elektronisk form.

Idea Stores flaggskepp Whitechapel, som ska öppnas i slutet av sommaren 2005, visade sig vara helt inplastat och svårbetittat, men inte långt därifrån ligger ett traditionellt folkbibliotek - **Bethnal Green Library** - på Cambridge Heath Road. Dit gick vi och träffade en underbar bibliotekarie vid namn Sheila. Biblioteket är mycket välkomnande, men ser rätt skruttigt ut. Det är byggt på 1800-talet som sjukhus för TBC-sjuka och sedan har det tjänstgjort som sinnessjukhus. Sedan 1922 är det folkbibliotek, och har ett eget spöke som inte visar sig för vem som helst. Biblioteket är uppdelat i ett lånebibliotek och ett referensbibliotek - ett koncept som oss veterligen inte använts i Sverige. Vi presenterade oss för tjänstgörande bibliotekarien Sheila, som bjöd in oss i personalrummet på "afternoon tea" och berättade att biblioteket har ca 500 besökare/dag och personalen består av 15 personer varav 3 stycken är utbildade bibliotekarier. Vi passade förstås på att ställa en mängd frågor och fick veta att alla biblioteksarbeten nu omvärderas pga Idea Stores. Under de närmaste två veckorna ska man kolla vilka som kan "fasas" in enligt Idea Stores-modellen och de kan både flyttas upp och ner på löneskalan. I England har man fortfarande lönegrader och löneklasser och på biblioteket i Bethnal Green har den som ligger lägst löneklass 3, dvs 16 000 pund/år vilket motsvarar ca 224 000 kronor/år eller ca 18 660 kronor/månad.

De arbetar i team och hjälps åt med allt och de arbetar 4-dagarsvecka, har mixade åldrar, men många har arbetat länge och typ 'growing old together'. För att hantera knepiga låntagare har de kris- och riskträning medan Idea Stores har väktare. Händer det något allvarligt ringer de 999, men mest har de varit utsatta för verbala hot.

Vad tror Sheila om framtiden? Sheila tror att konceptet med Idea Stores är brilliant och hon har själv arbetat en tid på Idea Store i Bow, men nu gäller det att genomföra det. Sheila tror att biblioteket i Bethnal Green kommer att stängas inom 7 år och ersättas av en Idea Store och det bästa vore om det kan göras i det befintliga skalet, dvs i Bethnal Greens mysiga tegelbyggnad. Vi frågade Sheila vilka bibliotek vi borde besöka förutom Idea Stores, och hon tipsade om Charing

Cross Library, där 70 procent av besökarna är kineser.

Vi tackade Sheila för hennes gästfrihet och lovade skicka en bibliotekskasse och lite information om Stockholms stadsbibliotek på engelska och gick sedan vidare mot Idea Store Bow, som ligger ca 25 minuters gångväg från Bethnal Green.

Framför **Idea Store Bow** stod en "bitig" väktare som vi fick lov att fotografera efter att vi bett om lov. Sedan gick vi in och såg oss om. Entrén var välkomnande med tidnings/tidskriftsavdelning, fik och reception. Vi hade inte avtalat tid eftersom Idea Stores på sin hemsida uttryckligen talar om att de är trötta på studiebesök. Så vi såg oss om och gillade en hel del av det vi såg, men inte barnavdelningen som var urtråkig, vuxenanpassad och sunkig. Golven var industriinspirerade och troligen lättstädade, medan möblerna inte åldrades med skönhet och var helt nedkladdade av diverse drycker och matrester - urk! Återlämnings- och utlåningsautomaterna verkade fungera bra, men återlämnade medier sorterade man inte på vagnar utan stoppade i en gemensam låda. Det fanns mycket böcker, cd, filmer och andra medier på invandrarspråk som bengali, kinesiska mfl. Den andra verksamheten, som det livslånga lärandet såg vi endast i form av kurskataloger och som läsläsning för barn i angränsande lokaler.

Fiket hade mycket goda smörgåsar till humana priser och vi köpte med oss varsin för att ha till middag.

Charing Cross Library har ett mycket generöst öppethållande och den främsta målgruppen - kineserna - brukar besöka biblioteket på söndagar då det har öppet 11 - 17. Vi träffade en ung biblioteksassistent vid namn Marta, som frågade föreståndaren om vi fick fotografera, och det fick vi. Marta berättade att de flesta unga biblioteksanställda inte var fackligt anslutna och att nu hade man infört ett centraliserat inköpssystem av medier till biblioteken i London. Än så länge tyckte hon att hon fick gehör för sina inköpsförslag, men undrade hur länge det skulle vara. De hade fått minskade anslag och minskad personal. De tillämpade något som Marta kallade "sausage selling" eller "quick choice", en form av "standing order" på nya titlar som de hade på 2-veckors lån och som utgjorde ca 20 procent av medieinköpen. Annat som var speciellt, förutom den stora samlingen av litteratur, musik och film på kinesiska, var att de brutit ut litteratur för lesbiska och gay, vilket de även gjort på Idea Stores i Bow. Marta tipsade om referensbiblioteket Westminister Reference Library i nästa kvarter och om biblioteket på UCL - University College University. Dit ringde hon också och ordnade att vi skulle bli insläppta utan problem om vi frågade efter chefsvakten Kevin.

Westminister Reference Library var mycket traditionellt, trist, tyst och dammigt liksom **biblioteket på UCL - University College University**, som var under ombyggnad och kanske blir något mindre dammigt. Men det är alltid kul att kolla in olika typer av bibliotek och universitetsbiblioteket hade en stor samling av gamla, men dock svenska böcker på sin skandinaviska avdelning högst upp.

Några reflektioner i samband med vårt besök i London:

Automater förekommer på i stort sett alla bibliotek.

Åldersstrukturen är ungefär lika som i Sverige, dock yngre på Idea Stores bibliotek

Det ekonomiska läget för bibliotek är lika kärvt som i Sverige

Vi lyckades komma mitt i en process - biblioteksarbetet är ännu ej värderat, vare sig i London eller Stockholm.

Könsfördelningen verkar vara ungefär som i Sverige, dvs mest kvinnor.

Öppettiderna är generösa och väl anpassade för låntagarna på respektive bibliotek.

Man har i huvudsak traditionella biblioteksarbetsuppgifter på biblioteken utom på Idea Stores-biblioteken.

I hela London verkar man arbeta aktivt mot att förebygga arbetsskador, man ser skyltar överallt om att personalen skall använda vederbörlig skyddsutrustning, trevliga men bestämda skyltar att använda automater och att alla hot och dylikt mot personalen genast anmäls.

Alla skyltar vi såg var mycket skarpa i sin framtoning men också ytterst trevligt utformade, så de gav ett starkt intryck av att det gällde omtanke och inte enbart förbud. Något för oss att ta efter.

Något som verkligen slog oss under besöket i London var den totala avsaknaden av mobilsignaler, det ringde inte någonstans, på sin höjd hörde vi två mobilsignaler på en dag, och det i denna stora stad med ca 7 miljoner invånare.

I London planerades för strejk 23 mars mot förslaget att höja pensionsåldern till 70 år (blåstes av pga nya förhandlingar 18 mars)

Facket centralt vet inte mycket om läget på biblioteken, varken i London eller Stockholm.

Vi har fått löfte om namn på lokala fackliga företrädare så vi får mer detaljerad information i sinom tid.

Vi har anledning att följa upp utvecklingen i London - både fackligt och på biblioteken.

Frågor vi bör undersöka närmare:

Löneläget före och efter arbetsvärderingen.

Den fackliga anslutningen - varför är så få unga medlemmar i facket?

Utvecklingen från traditionella bibliotek till Idea Stores - hur påverkar det arbetsinnehållet, yrkesrollerna och löneutvecklingen?

Varför har man uppdelat i "lending libraries" och "reference libraries", jfr med Sverige?

Efter att ha besökt bibliotek och fack i London känns det åter intressant att vända blicken mot Island och undersöka hur det gått med det arbetsvärderingssystem som de importerade från England och nu troligen har implementerat på huvudbiblioteket i Reykjavik.

Så det är lika bra att genast söka nytt resestipendium och denna gång till Island!

Anne Säbom, Britt-Marie Ingdén-Ringselle och Kaisu Saarinen
SKTFs Kultursektion 41

Tillägg om bibliotekens öppettider, avgifter mm:

Vi besökte olika typer av bibliotek och i olika stadsdelar.

British Library har öppet varje dag. Måndag, onsdag, torsdag och fredag 9.30 - 18. Tisdag 9.30 - 20. Lördag 9.30 - 17 och söndag 11 - 17. Totalt öppet 61 timmar i veckan.

Biblioteken i stadsdelen Tower Hamlets är 10 till antalet och har öppet varje dag utom onsdag och söndag, men de två Idea Store har även öppet på onsdagar och söndagar.

Normalt är stadsdelens bibliotek öppna måndag, tisdag och torsdag 9 - 20, fredag 9 - 18 och lördag 9 - 17. Totalt öppet 50 timmar i veckan. Några av biblioteken har lunchstängt mellan 12.30 och 13.30, dock inte Bethnal Green som vi besökte.

Idea Store i Bow och Chrisp Street har öppet måndag - torsdag 9 - 19, fredag 9 - 18, lördag 9 - 17 och söndag 10 - 16. Totalt öppet 61 timmar i veckan.

Biblioteken i stadsdelen Wesminster är 13 till antalet och har mycket olika öppettider, men de flesta har öppet varje dag i veckan. **Charing Cross Library** som vi besökte har öppet måndag 9.30 - 20, tisdag, torsdag och fredag 9.30 - 19, onsdag 10 - 19, lördag 10.30 - 14 och söndag 11 - 17. Totalt öppet 57,5 timmar i veckan.

Universitetsbiblioteket har mycket varierande öppettider, se fullständig lista på deras hemsida <http://www.ucl.ac.uk/Library/opening.shtml>

Avgifter

På biblioteken i stadsdelen Tower Hamlets tar man ut följande avgifter:

Övertidsavgift	10 pence/dag	SEK 01:40
Reservationsavgift	70 pence	09:80
Videohyra	1 pund/lån	14:00
Kassetthyra	40 pence/st 60/dubbel	05:60/st 08:40/dubbel
CD	70 pence/st 1 pund/dubbel	09:80/st 14:00/dubbel
CD-ROM	70 pence/st	09:80/st

Alternativt kan man teckna ett abonnemang för 20 pund, dvs 280 kronor, som täcker alla AV-lån.

De som är under 16 år och de som är pensionärer betalar inte några avgifter, men väl för förlorat lånekort. Det kostar för vuxna 1 pund och för barn under 16 år 50 pence.

Vad gäller Idea Store står det inte uttryckligen vilka avgifter som tas ut, men det står att vuxna betalar en liten avgift för att låna musik och språkkurser, men att det är gratis för alla över 60 år och under 16 år. Det som kostar är fotokopior, att faxa, låna DVD, utskriften från datorerna, beställa böcker och musik, återlämna för sent och få nytt lånekort. Man kan låna max 12 medier. Lånetiden är normalt 3 veckor. På biblioteken i Westminster kan man låna 15 böcker eller tidskrifter, 8 videofilmer eller DVD, 6 CD och 32 notblad samtidigt och du kan förlänga dina lån 6 gånger! Men även de tar betalt för lån av video, musik och språkkurser för vuxna under 60 år.

Lite praktiska tips om du planerar att åka till London:

- Åkkort köper man bäst på Brittiska turistbyrån i Stockholm (Klara Norra Kyrkogata ...) Ett fyradagarskort för alla zoner i Londons tunnelbana kostar 322 kronor. På det åker man även från flygplatsen (Heathrow)
- Centralt hotell som både är trevligt och billigt - "The Royal Eagle Hotel" - ligger vid Paddington.
- Rundturskort för effektiv och prisvärd sightseeing kostar 18 pund, dvs ca 252 kronor, då gäller kortet i 24 timmar och man kan hoppa av och på bussen när och hur många gånger man vill och även kombinera med båttur längs Themsen. Vi åkte med "The Big Bus Company", men det finns åtminstone två bussbolag till: "The Original Tour" och "Golden Tours". Man kan välja mellan levande guide och att använda hörlurar med intalad information på många språk, även på ryska, men inte på svenska.
- Undvik att äta när du är helt utsvulten. Vi lärde oss snabbt genom att kasta oss in på första bästa indiska Tandorirestaurang och läste tyvärr menyerna slarvigt och trodde att hela måltiden skulle kosta knappt 7 pund, dvs ca 98 kronor, per person. Men det visade sig att man fick betala extra för alla tillbehör som ris, grönsaker, bröd och då gick notan på 20 pund, dvs ca 280 kronor, per person!
- Engelsk frukost betyder att frukosten består av kaffe, te, vitt rostbröd, smör, sylt, marmelad, flingor, filmjöl, giffjar och bullar. Men ingen ost, korv, ägg eller plättar!
- Tycker du om pizza kan vi rekommendera Pizza Express som även har lasagne och sallader för 5 - 7 pund, dvs ca 70 - 98 kronor. Dock var inredningen väldigt kal och ljudvolymen därför hög bara av att folk pratade normalt. Fräscha toaletter ingår.
- En fräsch och ny matkedja heter Pret och där kan man köpa god nygjord

sallad för 3:60 pund, dvs ca 50 kronor, och färskpressad juice för 1:20 pund, dvs ca 17 kronor. Toaletterna var tyvärr inte lika fräsch.

- En annan fräsch och ny matkedja heter Eat. och har motsvarande mat och priser som Pret.
- Covent Garden har en kul marknad på lördagar med mycket hantverk och gatuartister, typ levande statyer mm.
- Ett eller fler pub-besök är ett måste. Alen koster runt 3 pund, dvs ca 42 kronor, och ett glas vitt vin 4,25 pund, dvs ca 60 kronor. Men så är det så himla kul att studera folklivet - för det är inte bara turister som går på puben - dit går ALLA!